

NEDERLAND ALS FIETSLAND

- Bijna elke Nederlander heeft één of meer fietsen.
- De fietsdichtheid is hier hoger dan in Duitsland, Amerika en zelfs China.
- Gemiddeld wordt hier per inwoner 883 kilometer per jaar gefietst. Dat komt neer op 14,4 miljard kilometer.
- Vorig jaar werden er in Nederland 1,3 miljoen fietsen verkocht.
- Opvallend genoeg is de wat truttige 'omafiets' nog altijd één van de best verkochte modellen. Terwijl het van oorsprong een Engels model is.

Eerste Limburgse wielervedstrijd was op het Vrijthof

In september 1869 vond de eerste wielervedstrijd op Limburgse bodem plaats. Een rondje over het Vrijthof op houten fietsen. Er waren de nodige valpartijen. Vierentwintig jaar later, september 1893, werd de eerste langeafstandswedstrijd Maastricht-Nijmegen-Maastricht georganiseerd. Na negen uur, vijftig minuten en 27 seconden bereikte de Duitser Paul Mündner als eerste de finish.

Fietsland of wielerland?

Met het WK wielrennen afficheert Nederland zich als fietsland. „Maar wielrennen en fietsen zijn twee totaal gescheiden werelden”, meent de Limburgse historicus Manuel Stoffers, die de Nederlandse fietscultuur onderzoekt.

door Ivar Hoekstra

Het is deze week bijna vloeken in de kerk, maar eigenlijk houdt deze provincie helemaal niet van fietsen. Althans niet van 'gewoon' fietsen. „Als je Limburg afzet tegen de andere provincies, wordt hier het minst gefietst”, zegt Stoffers, die aan de Universiteit Maastricht sinds 2009 onderzoek doet naar de geschiedenis van de fietscultuur in Nederland. „In steden als Zwolle en Groningen wordt 50 procent van de verplaatsingen per fiets gedaan, in een stad als Maastricht is dat maar rond de 30 procent.”

Het 'ordinaire' van A naar B fietsen op een zwarte Batavus met lunchtrommel onder je snelbinders, is meer voorbehouden aan calvinisten van het type Willem Drees en Piet Hein Donner. „Het blijkt ook dat er in gemeenten met veel calvinisten beduidend meer wordt gefietst.”

En waar de calvinist fietst, omdat hij van A naar B moet zien te komen, fietst de katholiek lukraak voor de lol: hij doet aan wielrennen. „Dat is wat te scherp gesteld, maar er zit wel een kern van waarheid in. Wielrennen heeft het imago van een 'katholieke sport'. In wielervlanden als Frankrijk, Italië en België heeft de katholieke kerk het wielrennen gestimuleerd. In Frankrijk bijvoorbeeld gingen kerkelijke bedevaarten en wielertochten goed samen. Fietsen als sport en ontspanning, daar hadden de katholieken geen moeite mee. Terwijl de protestanten er veel kritischer tegenover stonden. Fietsen als sport en dan ook nog vaak op zondag, dat kon niet.”

Dat katholiek Dries van Agt in zijn jaren als minister-president het wielrennen adopteerde, is dan ook niet vreemd. „Van Agt was een wielervan, maar kroop ook op de renfiets, omdat hij wist dat die sport populair was onder de katholieke CDA-stemmers. Die wielervfiets onderstreep-

te Van Agts imago als vrolijke en van het leven genietende katholiek.”

Aan de andere kant gebruikt de calvinistische politicus zijn sobere herenfiets als propagandamateriaal. Na de aanslagen van 11 september bleef Donner op zijn zwarte Batavus naar het Binnenhof komen. „Terwijl hem dat om veiligheidsredenen eigenlijk ontraden werd. Maar Donner wilde laten zien dat hij zich met het volk verbonden voelde. En wij zijn een volk dat fietst.”

Toch heeft Nederland zich ondanks het enorme aantal fietsers als wielervland nooit echt kunnen meten met bijvoorbeeld België,

Calvinist fietst, katholiek doet aan wielrennen

Frankrijk en Italië. Daar is het wielrennen groter en zijn er ook veel meer wedstrijden. „Dat komt doordat begin twintigste eeuw wegwedstrijden in Nederland verboden werden. Zelfs de ANWB steunde in 1905 dat verbod. Men vond het te gevaarlijk, die wielrenners op de weg. En het paste ook niet in de traditionele, moralistische burgerdeugden als onafhankelijkheid, zelfbeheersing en evenwichtigheid.”

Volgens Stoffers zijn 'fietsen' en 'wielrennen' nog altijd twee verschillende werelden. „Als je fietsen vooral associeert met sport, inspanning, competitie en vrije tijd, dan zul je waarschijnlijk minder vaak op een gewone fiets stappen om de dagelijkse boodschappen te doen of in pak naar je werk te gaan. Ik zie dat ook bij sommige wielervvrienden. Die kruipen nauwelijks nog op hun huis-tuin-en-keukenfiets.” Het idee dat het promoten van wielrennen ook zorgt voor een stijgend aantal gewone fietsers, klopt volgens Stoffers dan ook niet. „Kijk maar naar Frankrijk, Italië

en België. Daar is wielrennen ontzettend groot, maar het gewone fietsen niet. Terwijl het bij ons juist andersom is.” Dat Limburg zich toch heeft kunnen ontwikkelen als wielervprovincie komt niet alleen door de voor wielrenners aantrekkelijke heuvels. „Sinds de jaren zeventig wordt Limburg door de provincie en de VVV's consequent gepromoot als recreatief fietsgebied. Dat werpt zijn vruchten af. Tegelijkertijd waren overheden in Limburg juist trager dan elders in het treffen van voorzieningen voor alledaagse fietsers.” Het WK in Limburg is leuk als promotie van deze provincie, maar het maakt van Nederland nog geen wielervland. Daarin zijn we uniek. Wielervvrienden zijn er al genoeg. Vanuit het buitenland komen studiegroepen kijken hoe wij dat toch doen met al die fietsers.” Dat er in Nederland geen gecertificeerd fietsmuseum is dat de culturele geschiedenis van ons fietsgebruik laat zien, noemt Stoffers dan ook 'doodzonde'. „We zijn verblind door de alledaagsheid van het fietsen. Daardoor zien we niet hoe bijzonder het is voor ons land.” Geen fietsmuseum voor de 'calvinist', maar voor de 'katholiek' is er goed nieuws: er komt een wielermuseum. Helemaal niet in het zuiden, maar in het eveneens overwegend katholieke Oldenzaal.

